

Ion Bogdan Lefter

Respect pentru oameni și cărți

„Generaționismul” literar

Concepte, istorie, mărturii

ION BOGDAN LEFTER

„**GENERATIONISMUL**” **LITERAR**

Concepte, istorie, mărturii

CUPRINS

Notă la ediția a II-a. Jumătatea teoretico-istorico-memorialistică.....	5
Prefață la prima ediție. După douăzeci de ani	9
I	19
II	93
III.....	151
IV	177

COMENZI - CARTEA PRIN POȘTA
EDITURA PARALELA 45
Piața Ind. Argeș, cad. 110714, în Fieș. Excepț. 152
Tel.: 0248 653 100; 0700 080444
0721 245 818
Tel./fax: 0248 234 833; 0248 651 439; 0248 651 401
E-mail: comenzi@editurapara45.ro
sau contactați: www.editurapara45.ro

Împunți executat în Căpățeni
www.paralela45.ro
e-mail: comenzi@paralela45.ro

„...într-o vreme în care literatura noastră este în plină crampă, în care se simte că se apropie o mare schimbare, o revoluție, o revoluție care va schimba totul, o revoluție care va schimba totul...”

„...într-o vreme în care literatura noastră este în plină crampă, în care se simte că se apropie o mare schimbare, o revoluție, o revoluție care va schimba totul, o revoluție care va schimba totul...”

„...într-o vreme în care literatura noastră este în plină crampă, în care se simte că se apropie o mare schimbare, o revoluție, o revoluție care va schimba totul, o revoluție care va schimba totul...”

„...într-o vreme în care literatura noastră este în plină crampă, în care se simte că se apropie o mare schimbare, o revoluție, o revoluție care va schimba totul, o revoluție care va schimba totul...”

Povestea e simplă: în jurul anului 1980, în literatura română a apărut o generație literară nouă.

Simplă, însă – în același timp – cât de complicată! Polimorfismul literaturii, capacitatea ei mereu uimitoare de a dezvălui alte și alte lucruri dincolo de suprafața acelorași cuvinte fac dificilă orice încercare de a deduce tipologii definitive. Criteriile după care sînt clasate o epocă, un curent, un moment literar sau o direcție oarecare pot fi oricînd suspectate de abuz simplificator ori – invers – exces de generalitate. Și dacă fenomenele literare sînt întotdeauna greu de descris, nu putem fi siguri decît că imaginea atribuită unuia anume e imprecisă; dacă e imprecisă. La urma urmei, ca el să nici nu existe: putem oare să fim siguri că o generație literară e o generație literară?!

Nu e greu de ghicit că, în asemenea condiții, cartea de față încearcă să fie o demonstrație. Una care va expune metodic toate probele și va discuta toate (e un fel de a spune, „toate”!) implicațiile fenomenului. De la detaliile textelor analizate și pînă la discuția generală, de situare istorică și de clarificare conceptuală, sînt multe de spus. Limitele vor fi însă mereu aceleași, pe orice plan ne-am situa, dictate de punctul de convergență constituit de noua poezie de astăzi. Analizînd-o, nu ignor dubla parțialitate a perspectivei: căci voi avea tot timpul în vedere un anumit tip de poezie, o structură anume, acoperind doar o parte a „poeziei tinere”, și – în al doilea rînd – doar un compartiment de creație al unei generații literare bogate și omogene. Poezia, proza, critica și estetica ei (mai puțin, deocamdată, teatrul) impun acea „structură” literară cu o anvergură a noutății care face incontestabilă apariția unei mutații semnificative de mentalitate creatoare. N-ar fi deloc exclus ca un studiu comparat al diverselor discipline artistice să arate că există un izomorfism generalizat, că respectiva structură se poate observa – dincolo de elementele specifice fiecărei arte – și în

Respect p pictură, sculptură, caricatură, teatru, film. Ipoteză care rămîne să fie verificată.

Pastrîndu-ne deocamdată la literatură (înainte de a rămîne doar la poezie): despre ce „structură” e vorba? Voi încerca s-o descriu pas cu pas, urmînd ca analizele de după aceea să-i înfățișeze o serie de ipoteze. Nu uit nici o clipă că literatura înseamnă nu o structură invariantă ci variantele operelor, că literatura nu e scrisă de un autor suprapersonal, ci de scriitori cu personalități distincte. De la ei și de la creația lor pornește această carte: de la – în poezie – Liviu Antonesei, Romulus Bucur, Mircea Cărtărescu, Dumitru Chioaru, Mariana Codruț, Denisa Comănescu, Traian T. Coșovei, Nichita Danilov, Magdalena Ghica, Bogdan Ghiu, Florin Iaru, Mariana Marin, Ioan Morar, Ion Mureșan, Alexandru Mușina, Marta Petreu, Petru Romoșan, Liviu Ioan Stoiciu, Ion Stratan, Eugen Suciu, Lucian Vasiliu, Matei Vișniec, Călin Vlasie, Andrei Zanca și încă alții; în proză – Ștefan Agopian, Marius Bădișescu, Gheorghe Crăciun, George Cușnarencu, Gheorghe Ene, Vasile Gogea, Ioan Groșan, Bedros Horasangian, Nicolae Iliescu, Gheorghe Iova, Adina Kenereș, Ioan Lăcustă, Viorel Marineasa, Ovidiu Moceanu, Mircea Nedelciu, Leonard Oprea, Emil Paraschivoiu, Valentin Petculescu, Dan Petrescu, Lucian P. Petrescu, Mircea Pora, Sorin Presa, Vasile Radu, Tudor Dumitru Savu, Constantin Stan, Hanibal Stănciulescu, Stelian Tănase, Cristian Teodorescu, Daniel Vighi, Alexandru Vlad, Tudor Vlad; în critică – Ștefan Borbély, Ioan Buduca, Al. Cistelecan, Val Condurache, Radu Călin Cristea, Mihai Dinu Gheorghiu, Ioan Holban, Marius Lazăr, Dan C. Mihăilescu, Mircea Mihăieș, Cristian Moraru, Ion Pecie, Nicolae Oprea, Gheorghe Perian, Virgil Podoabă, Dumitru Radu Popa, Vasile Popovici, Tania Radu, Radu Săplăcan, Mircea Scarlat, Ion Simuț, Monica Spiridon, Radu G. Țeposu, Traian Ungureanu, Doina Uricariu, Mariana Vartic; în eseistică – Sorin Antohi, Liviu Antonesei, Adriana Babeți, Andrei Corbea, Gheorghe Crăciun, Valeriu Gherghel, Mihai Dinu Gheorghiu, Mircea Nedelciu, Dan Petrescu, Luca Pițu. Listele (ordonate alfabetic) sînt, evident, incomplete. Am inclus în ele doar poeți și prozatori cu volume publicate sau

Respect pentru oameni și cărți

apăruți în antologii, critici și esești cu stagii – deja – îndelungate. S-ar putea adăuga și alte nume. O vor face, cu timpul, singure. Numărul lor impune și justifică ideea de fenomen literar. Puse în relație cu activitatea unor reviste ca **Echinox**, **Dialog** și **Opinia studentască** și a unor cenacluri ca „Junimea” Filologiei bucureștene și Cenaclul de Luni al Centrului Universitar București, pe de o parte, puse – apoi – în relația și cu platforma programatică implicită sau teoretizată de scriitorii în cauză ori de critică, aceste nume se înscriu într-o omogenitate de creație remarcabilă, tipică unei generații literare. În câmpul ei poezia ocupă un compartiment important și, prima care a pus pe masă un număr semnificativ de cărți, e și prima care se oferă unei discuții ample și unei analize care să poată deduce – după ce i-a izolat componentele – modelul structural. Pornind de la o clarificare a chiar conceptului de „model structural”, echivalent celui de „generație de creație”.

Încă un lucru, înainte de a începe. Am vrut să valorific în carte dubla perspectivă: „de critic”, detașată, „obiectivă”; și „de martor”, implicată, „subiectivă” („de actor”, aș putea spune: autorul stă și el între personaje, se va vedea!). Dublă perspectivă pe care o socot poziție privilegiată. Am regăsit-o și am regândit-o scriind această carte, după ce o căpătaser și o gândisem de la bun început. Căci n-am fost între „fondatorii dintîi” (îmi asum pleonasmul) ai fenomenului poetic despre care vorbim. Un pic mai tînăr decît aceia, m-am alăturat lor pe parcurs. Primii doi ani ai Cenaclului de Luni îmi sînt cunoscuți doar din auzite sau – deductiv – din ceea ce am văzut apoi. Văzut și făcut: după ce l-am privit – mai întîi – dinafară, am fost și eu „adoptat”. Am cîștigat – cred – mult grație „dublei perspective” în care, *volens nolens*, m-am văzut plasat. De păstrat mi-am păstrat-o, evident, cu bună știință și, cîteodată, cu voluptate. Amîndouă laturile ei se cuprind, extinse asupra „operelor”, în imaginea pe care o am asupra generației. Le-am vrut – de aceea – convocate pe amîndouă în „darea de seamă” pe care o fac acum. Profesiunea de credință și judecata critică să stea la un loc! Mi-ar fi plăcut să scriu totul ca pe un jurnal. Aș fi pierdut, însă, prea mult. Am păstrat aspectul de jurnal doar pe anumite secvențe și

Respect p într-una din „oglizile” finale. Am vrut la un moment dat să pun cărții titlul **Fals jurnal de generație...**

Chiar și atunci când folosește o retorică a îndoielii ori a inocenței în fața operei, criticul dă impresia că *știe*. Demontează, analizează, explică, mîna lui plimbă cu mișcări sigure indicatorul pe tablă. *Trebuie* să dea impresia că *știe*. Că înainte ca jocul să fie dus pînă la capăt el a studiat deja mișcărilor toate, le-a cîntărit, le-a ordonat într-o demonstrație. Și totuși, Noica spune și are – ca și alteori – dreptate: „Cîtă tristețe trebuie să fie în inima celor care, începînd să scrie o carte, știu tot ce vor spune acolo! Un om care nu învață nimic făptuind, e un surd punînd întrebări al căror răspuns îl știe; e un turist modern plecînd să vadă peisagiile cu aceiași ochi cu care le văzuse acasă fotografiile” (**Jurnal filosofic**, Editura Publicom, București, 1944, p. 99).

Să-l definim pentru moment pe critic cu aceste cuvinte: el e un om care începe să scrie o carte.

Critica a primit în general foarte bine noua poezie, reacționînd prompt la evenimentele afirmării ei. Prima semnalare importantă o constituie cele două pagini consacrate – sub titlul **Poeți studenți din București** – Cenaclului de Luni de **România literară** în mai 1978 (an XI, nr. 20, joi 18 mai 1978, p. 4-5). Nicolae Manolescu, conducătorul cenaclului, scria acolo un articol de prezentare – **Cenaclul de luni** (p. 4) – în care arăta că cenaclurile studențești ale momentului „Sînt forme deschise, comunicante, bazate pe schimb de experiență mai degrabă decît pe un spirit îngust de competiție” și spunea că în „întîlnirile de lucru” de la cenaclu „interesul studenților era atît de mare, încît lecturile și controversele deveneau incontestabil folosite. Critici spontani ai propriilor producții, studenții înțelege să fie sinceri, pînă la cruzime, unii cu alții și fiecare cu sine însuși. Își lasă la ușă prietenii, complezența, interesele egoiste: se supun regulii jocului care cere ca un cenaclu să nu fie – spre a-și atinge scopul – o meschină coterie literară. Un cenaclu nu poate crea poeți sau

Respect pentru oameni și cărți

prozatori: dar poate fi o școală de literatură; căci dacă scriitorul se naște, scrisul se învață”. Criticul anunța că poeții cenaclului „se află reuniți și într-un volum colectiv, încredințat unei edituri” și, întrebându-se dacă „cititorul va avea sentimentul că se află în fața unei noi promoții de poeți, poate a unei noi generații, cu profil unitar și distinct”, adăuga fără echivoc: „Eu am avut acest sentiment și nu mă dau în lături de la a o spune de pe acum: mi-l vor confirma oare poeții?”.

Poeții l-au confirmat, da, pe critic. Cartea de față nu face, în această privință, decît să se adauge la un șir lung deja de „confirmări”. Cenacliștii prezentați la acea dată, doisprezece la număr, erau Elena Ștefoi, Florin Iaru, Viorel Padina, Matei Vișniec, Alexandru Mușina, Traian T. Coșovei, Radu Călin Cristea, Romulus Bucur, Mircea Cărtărescu, Domnița Petri, Ion Stratan, Călin Vlasie. În articolul prefațator, Nicolae Manolescu le făcea sumare caracterizări, valabile și astăzi, după ce respectivii au evoluat substanțial. Unsprezece din doisprezece au cîștigat în anii care au urmat concursuri de debut editorial și au publicat cel puțin o carte (mai puțin Padina, „cîștigător” și el). Cel rămas, Radu Călin Cristea, a publicat un eseu despre Emil Botta și este unul dintre cei mai buni critici ai generației. Dintre cei unsprezece, opt se numără printre poeții cărora le-am rezervat capitole separate de analiză.

Să adaug, deschizînd o paranteză, că ideea unei noi generații era vehiculată de mai mulți ani în mediul universitar. Criteriul tinereții biologice e – totuși – singurul care pare, judecînd de departe, să fi provocat, de pildă, ancheta **Generație și creație** publicată în **Convingeri comuniste**, revista Centrului Universitar Buucurești, de-a lungul mai multor numere din 1976 și 1977. Răspunsurile sînt, pe ansamblu, de o mare confuzie și nu aduc argumente cît de cît valabile. Se pot reține doar cîteva prefigurări. Magdalena Ghica formulează premisele unei modificări de profunzime: „Cred (și sper) cu toată tăria că generația noastră, a anilor '75-'80, este necesară, pentru că și problemele realității cît și modul de rezolvare a lor s-au transformat, mai bine zis au evoluat, s-au adîncit, au devenit și mai complexe”; ar fi – zicea poeta

— pe cale să se impună „o viziune de ansamblu și de substanță a realității, în detrimentul explorărilor formale și a experimentelor poetice care vizează în primul rînd instrumentele de lucru” (în **Convîngeri comuniste**, nr. 5/1976, p. 4). Dintr-o perspectivă pragmatică, punctul pe i e pus de Călin Vlasie: „Sînt oameni care să gîndească la fel și să dorească o sinceră unire a forțelor? Are această generație un spiritus rector? Are o revistă care să fie numai a ei? Există o editură dispusă să înființeze și să susțină o colecție specială (de ex. fosta colecție «Luceafărul»)?”; și — mai departe — o analogie cu literatura pașoptistă (și, dacă înțeleg bine, cu cea junimistă care a urmat-o!): „scriitorii anului '60 au fost într-un fel «pașoptiști», ei au menținut pe cerul patriei socialiste steagul literaturii. Noi sîntem datori să purtăm acest steag prin cosmos” (*sic!*). Finalul, cam caragialian, nu anulează ideea. Pentru o „istorie literară” a perioadei, e de reținut și faptul că se anunța o revenire la ideea cenaculului literar ca nucleu al experiențelor literare noi. Într-un număr din 1975 al revistei Universității bucureștene (**Universitatea comunistă**), același Călin Vlasie nota că „cenaclul literar (ca grupare omogenă în năzuințe) reprezintă seismograful cel mai fin al unei epoci literare” (adăuga și o bravare ironică, tinerească: „indiferent dacă această epocă dă sau nu valori”).

Ideea fusese eclipsată în perioada postbelică. Scriitorii tineri apăruiți după 1960-1965 au întîlnit o efervescență de climat care a însemnat, între altele, o masivă cerere publicistică și editorială, autorii respectivi formîndu-se și impunîndu-se direct prin publicarea în seriile trecute ale **Gazetei literare** (devenite apoi **România literară**), **Amfiteatrului** și **Luceafărului** și prin aparițiile rapide asigurate de Editura tineretului și Editura pentru literatură (unde a funcționat și pomenita colecție de debut „Luceafărul”, extrem de prolifică). După un deceniu, un deceniu și ceva, raportul dintre cerere și ofertă începe să se inverseze prin stagnarea sau chiar scăderea celui dintîi și creșterea celei din urmă. În 1974 apar la Editura Eminescu volumele premiate la primul concurs de debut editorial, sistemul debutului prin concurs generalizîndu-se pînă spre sfîrșitul anilor '70 și îngustînd sensibil accesul

scriitorilor tineri la tipar. Așa știind lucrurile, literatura nouă, în curs de constituire, își găsește alte modalități – pre-editoriale – de formare și manifestare: revistele studențești, cercurile și cenaclurile literare, colocviile și festivalurile naționale studențești, care capătă acum funcții noi. Data acestei mutații de accent și – în fond – de mentalitate poate fi fixată, cu oarecare aproximație, între 1976, an când se înființa un nou cenaclu al Centrului Universitar București (printre participanți: Vasile Poenaru, Hanibal Stănciulescu, Ion Stratan, Florin Iaru, Domnița Petri, Nicolae Iliescu, Radu Călin Cristea – cf. Călin Cristea, **Cenaclul Centrului Universitar București la început de drum**, notă în **Convingeri comuniste**, nr. 5/1976, p. 8) și 1977, anul înființării Cenaclului de Luni. Atunci și după aceea, cercurile și cenaclurile studențești cunosc o creștere importantă a audienței, pînă la „interesul atît de mare” despre care vorbea Nicolae Manolescu și pînă la afluența de participare cunoscută de Cenaclul de Luni mai ales după 1979-1980. În această perioadă, în mediul universitar bucureștean are loc o treptată specializare pe genuri: Cenaclul de Luni devine locul de formare a poeților, mai bătrînul Cenaclu „Junimea” condus de Ovid S. Crohmălniceanu formează prozatori (și avea să publice apoi volumul colectiv **Desant '83** – Editura Cartea Românească, 1983), Cercul de critică al lui Eugen Simion polarizînd – evident – interesul pentru critica literară. Timp de cîțiva ani, revista **Convingeri comuniste** oglindește activitatea Cenaclului de Luni, tot așa cum în **Echinox** și **Dialog** (o vreme intitulată **Alma Mater**), reviste de mic tiraj și cu difuzare restrînsă, însă de excelentă calitate, publică scriitorii tineri din Cluj și Iași, grupați și ei în cenacluri literare.

Revenind. O a doua manifestare publică semnificativă a noii poezii: tot în 1978, la Colocviul național de poezie organizat de Uniunea Scriitorilor în octombrie la Iași, Laurențiu Ulici renunță la luarea sa de cuvînt, permițînd în schimb unui număr de nouă poeți de la Cenaclul de Luni să citească, fiecare cîte o poezie, în fața numeroasei asistențe. Cei nouă au fost: Romulus Bucur, Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Radu Călin Cristea, Florin Iaru, Ion Stratan, Elena

Ștefoi, Matei Vișniec, Călin Vlasie. Puțin mai târziu, în decembrie 1978, revista **Amfiteatru** publică o amplă masă rotundă despre „noua generație” și, alături sau spre deosebire de alți participanți, Magdalena Ghica, Călin Vlasie, Ion Stratan, Matei Vișniec susțin acum ideea cu argumente și cu aerul unei ideologii literare comune, omogene.

Tot spre sfârșitul lui 1978, Ion Pop, directorul **Echinoului**, publică un articol – **Semne noi de lirism** (în **Echinoux**, an X, nr. 8-9, august-septembrie 1978, p. 3) – constatînd și el începuturile unor mutații în poezia momentului. Criticul scrie că la generația Nichita Stănescu-Sorescu-M. Ivănescu-Dimov-Baltag ar fi limpede „o puternică *conștiință a formelor*, cu consecințe în rafinarea limbajului și deplasarea accentului de pe funcția sa direct expresivă, pe *construcție* și *literalitate*” și că „promoția ’70” ar fi înaintat pe drumul manierizării („în sensul pozitiv al termenului”), promovînd „travaliul asupra cuvîntului, inventivitatea imagistică intelectual ordonată, filtrul livresc-cultural al «inspirației», cvasi-generalitatea atitudinii ironice relativizante”. Ce ar urma?: „Se poate crede deci că pasul următor nu va fi o negație radicală a actualei trepte de dezvoltare, ci o deplasare – esențială însă – de accent: poezia ca «ars combinatoria» de factură manieristă, rafinamentul lingvistic, cultul imaginii vor fi concurate sau se vor alia tot mai intim cu noi deschideri existențiale. Vor fi, probabil, o alianță și un aliaj mai dure, mai greu de echilibrat sau de șlefuit, ori lăsate în stare de tensiune și voită neîmplinire. Înainte de a muri de «prea poezie» ori de a-poezie, sterilizată sub propriul clopot de sticlă ori strivită de avalanșa goalei retorici exterioare, creația poetică decisivă pentru viitorul apropiat va fi desigur capabilă să-și fortifice statutul interogativ, lăsîndu-se «murdărită și fertilizată de viață». Nu puțini dintre cei mai tineri poeți par a fi și pornit pe acest drum”.

În următorul număr al **Echinoului** (an X, nr. 10-11-12/1978, p. 3), Mircea Martin publică un articol – **Portret de grup** – în care îi numește, alături de alții, pe Iaru, Vișniec, Bucur, Stratan, Cărtărescu, Coșovei, Vlasie, Vasiliu, Romoșan, indică posibile precedente (Mircea Ivănescu, Petre Stoica, Emil Brumaru) și enumeră o serie de trăsături

Respect pentru oameni și cărți

în decelate: „superbie concurată de insolentă”, „convergență a inițiativelor” sugerînd „identitatea de grup”, „refuzuri implicite ori explicite” trădînd „un efort de delimitare colectivă”, „promoție laică”, radicalizare a unui proces dus „pînă la a alunga poezia din poem”, deschidere „spre proza vieții”, „prozaism programatic”, refuz față de „suficiența mic-burgheză, confortul spiritual și moral”, sinceritate „polemică”, „brutală”, îndreptată „împotriva unor idealuri convenționale, a unor îndemnuri fără acoperire”, ton „bagatelizator sau provocator”, poezie „hiperconștientă”, „cultură poetică”, reacție la modurile poetice anterioare.

Ideea unei noi generații literare (poetice, deocamdată) prinde încetul cu încetul și e susținută în continuare. În 1979, după încheierea ediției din acel an a Festivalului Național al Artei Studentești (Pitești, 11-13 mai), Laurențiu Ulici publică într-o pagină din **Luceafărul** (an XXII, nr. 20 (890), sîmbătă 19 mai 1979, p. 6) douăzeci și una de poezii semnate de douăzeci și unu dintre cei peste optzeci (!) de poeți participanți (între cei selectați: Ștefan Mera, Ion Mureșan, Vișniec, Mariana Marin, Adrian Sehelbe, Elena Ștefoi, Magdalena Ghica, Mariana Codruț, Marcel Tolcea; mai fuseseră prezenți la Pitești Mircea Cărtărescu, Radu Călin Cristea, Alexandru Mușina, Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Romulus Bucur). Laurențiu Ulici adaugă un articol de prezentare – **Amfiteatru liric** – în care constată că „Lucrurile au început acum să se clarifice: o promoție nouă, mai numeroasă și mai decisă decît altele, își face loc în poezia română”. Și continuă: „Dar nu-i pur și simplu o promoție nouă ci prima promoție a unei generații noi. Cei care o compun sînt încă puțin sau deloc cunoscuți; încă se mișcă în perimetrul «bazei» lor care e presa studentească”. Criticul crede că sînt clare și „argumentele înnoirii: acută relativizare ironică, un sincronism *à rebours* excluzînd aria romanică în favoarea celei anglo-saxone, reconsiderare modernă a raportului afectiv-ideatic – în ce privește atitudinea lirică; discurs liber de convențiile tradiționale, înlocuite acestea cu altele, tendință de tehnicizare, un manierism antimanieristic –, în ce privește limbajul poetic”, plus „sentimentul

continuării [...], mai prezent decît, bunăoară, la promoția '60, și ea propunînd la vremea ei o poezie nouă”.

Tot atunci, Mircea Iorgulescu, prezent și el în juriul Festivalului de la Pitești, scrie un articol în **România literară** despre **Cei care vin** (an XII, nr. 21, joi 24 mai 1979, p. 3), unde afirmă: „După toate aparențele, ne aflăm, pentru a doua oară în acest deceniu, într-un moment cînd forțele noi ale literaturii, «cei care vin», se manifestă compact și unitar, într-o remarcabilă coincidență de opțiuni și de atitudini”. Privitor la acest „«val» nou, care se anunță răsunător”, Mircea Iorgulescu constată, pe de o parte, „cît de puternică și de serioasă este mișcarea literară contemporană la acest prim nivel al său, în zona unde se prepară și se anunță surprizele de mîine” și, pe de altă parte, „că în ciuda tuturor deosebirilor dintre individualități există, în planul atitudinii față de literatură și al înțelegerii faptului de creație, o comunitate profundă și este posibil ca forța acestui noi «val» să provină tocmai de aici”. Validînd „altitudinea calitativă, valoarea ieșită din comun a creației unor, totuși, începători”, criticul notează în plus, în direcția unei posibile discuții de sociologie literară, că „Substratul și explicația acestui *nivel* foarte ridicat îl constituie, aproape sigur, o serioasă și temeinică pregătire culturală, dobîndită în învățămîntul secundar din prima jumătate a acestui deceniu”.

În aceeași perioadă, Ion Pop revine în **Echinox** (an XI, nr. 8-9, august-septembrie 1979, p. 3) cu un articol despre **Noua poezie nouă**, notînd „O nouă sete de real”, „o împrăștiată voință de angajare în lumea evenimentelor”, dar și prezența „rafinamentului construcției textuale, a discursului ce se autodemască ironic în calitatea sa de convenție”, plus „ceva din intransigența etică a «luptei cu inerția», trecută „cu o nouă vigoare și cu nuanțe inedite, în cerneala lor tulburată și acidă”. O caracteristică – deci – tematică, alta retorică și a treia morală.

Într-un articol despre **Cei mai tineri scriitori** (în **România literară**, an XII, nr. 47, joi 22 noiembrie 1979, p. 10), Nicolae Manolescu revine și el în discuție, vorbește despre generația tînără ca despre

Respect pentru oameni și cărți

„generația care se va afla la maturitate pe la sfîrșitul deceniului următor” (concedînd că se va vedea mai tîrziu „pe unde trece linia demarcatoare de generații și s-ar putea să asistăm la o altă ordonare a lucrurilor”) și avansează cîteva caracteristici ale „noii poezii”, începînd de la „refuzul foarte net al oricărui evazionism”, în sensul că „Poezia tinerilor e impregnată de viața din jurul lor și e o poezie cu ochii deschiși, atentă, lucidă, adesea critică”. Autorii în cauză ar fi „ironici, sarcastici”. Știind să comenteze poezia, ei ar arăta că „Specia de poet incapabil să se exprime altfel decît în metafore, lipsit de idei, e pe cale de dispariție în această generație”. O lună mai tîrziu, în **Însemnări despre anul literar (România literară, an XII, nr. 52, joi 27 decembrie 1979, p. 9)**, Nicolae Manolescu spune încă o dată că „Nu sînt nici primul, nici singurul care susține că ne găsim în pragul apariției unei noi generații literare” și arată că debuturile în poezie ale anului 1979 impun ca „evidentă și o schimbare de manieră”. Avertiza, totodată: „Ei trebuie să știe că înzestrarea pentru literatură a unui scriitor se măsoară în punctul de sosire cu mai multă precizie decît în cel de plecare. O promisiune neîndeplinită e un lucru trist și atît. Literatura de mîine va consemna exclusiv promisiunile ținute”. Și încheia observînd că „Pînă cînd această generație își va naște criticii [...], ne revine nouă, celor care scriem de cîtăva vreme, sarcina de a-i susține și promova” pe poeți, de unde și intenția de a scrie „atît de mult cît îmi îngăduie spațiul și timpul despre debutanți și despre tineri”.

Tot către sfîrșitul lui 1979, Cercul de critică al lui Eugen Simion consacră „noii generații” o ședință specială (altele vor urma la sfîrșitul lui 1982, una despre noua poezie și una despre noua proză, și la sfîrșitul lui 1983, despre „noua critică”). Discuția de la Cerc e semnalată de Ștefan Aug. Doinaș într-un articol – **Pentru o nouă „generație” poetică** – publicat în **România literară** (an XII, nr. 50, joi 13 decembrie 1979, p. 4). Gest cu atît mai semnificativ cu cît venea din partea unei personalități caracterizate, pe o latură a sa, prin sobrietate și echilibru, deloc suspectă de entuziasme grăbite. Doinaș stabilea un cadru prea larg discuției, inaugurînd „generația” cu primul val echinoxist, însă

caracterizările sale erau pătrunzătoare. Poezia nouă s-ar fi definit prin: unu – umplerea unui „anume gol al culturii noastre prin afirmarea tocmai a *culturii poetice* ca punct de plecare pentru aventura existențială a poeziei” (în locul „*naturii poetice*” preponderente anterior), astfel încât „tinerii de azi trăiesc cultura ca o natură”; doi – „o sporită conștiință a actului poetic” (numită fiind, către sfârșitul articolului, și „conștiința lor critică”); și trei – „o mai accentuată dorință de delimitare și avans prin negație, un fel de *frondă rece* care vădește, în același timp cu demascarea unei alienări, o diversificată știință a instrumentelor de care dispun: ironia și sarcasmul, procedeele parodice, metafora dură și parabolismul, limbajul captînd contradicțiile realului încă de la nivelul său lexical”.

Altă masă rotundă despre **Poezia tinerilor** apare la sfârșitul lui 1979 în **Luceafărul** (an XXII, nr. 52 (922), sîmbătă 29 decembrie 1979, p. 6), pornind însă – o spune și titlul – de la criteriul vîrstei, nu al vreunei „poezii noi”, listele de nume oferite începînd și ele cu ale autorilor generației '70 și încheindu-se cu o mulțime altele necunoscute și rămase necunoscute (mai că-ți vine să crezi că erau inventate!). Sînt pomeniți doar cîțiva dintre poeții noii generații, altora rămînîndu-le doar o mențiune în bloc („poeții «cenaclului de luni», al studenților bucureșteni”). Discuția e îndeajuns de confuză, singurul ei „merit” fiind acela de a fi folosit nefericita formulă de „generație în blugi” (*sic!*).

O frază de trecere: Ne-am putea imagina o comparație între destinul unei generații și aventura nașterii unui text, între – de o parte – apariția, acomodarea și intrarea componentilor unei generații în rolurile care le revin sau pe care și le cîștigă în partitura de ansamblu și – de partea cealaltă – felul cum substantivele, adjectivele, verbele și celelalte cuvinte își caută și își află locul în țesătura scriiturii, acoperind încet pagina, hașurînd-o, oferind spațiului alb o structură, limpezindu-l, dîndu-i sens.